

POSTANOWIENIE

25 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 25 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa T. C. i M. C.
przeciwko B. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 3 października 2023 r., XXIII Ga 304/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwaną,
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w

zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca B. Sp. z o.o. w W. powołała się na nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) w związku z tym, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego został wydany w jednoosobowym składzie z udziałem sędziego powołanego do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3, dalej – „ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r.”). Wskazała również na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych dotyczących znaczenia zaksięgowania faktury VAT w kontekście dowodzenia faktu wykonania dzieła i jego odbioru, jak również znaczenia domniemań faktycznych przy ustalaniu faktu wykonania i oddania dzieła, w tym wobec braku inicjatywy dowodowej ze strony zobowiązanej do wykazania faktów, z których strona ta wywodzi skutki prawne. Zdaniem pozwanej, skarga kasacyjna jest również oczywiście uzasadniona.

W uchwale składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, nr 4, poz. 34, mając na względzie szczególne, konstytucyjne i ustrojowe właściwości Sądu Najwyższego oraz wymagania stawiane do objęcia urzędu w tym Sądzie, potrzebę zapewnienia niezależności Sądu Najwyższego od władzy politycznej, a także kształt i przebieg postępowań nominacyjnych do pełnienia urzędu w Sądzie Najwyższym, które toczyły się po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., Sąd Najwyższy uznał, że sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami powołanej ustawy. Stanowiska tego nie uznano natomiast za uzasadnione w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych. W tym przypadku, zgodnie z tezą uchwały, sprzeczność składu

sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., jeżeli zarazem wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Karta) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPCz). Nieważność postępowania w tym przypadku nie ma zatem automatycznego charakteru, jest natomiast uwarunkowana oceną, czy wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty i art. 6 EKPCz.

Rozważana uchwała, zgodnie z art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 622, dalej – u.SN), uzyskała status zasady prawnej, a Sąd Najwyższy nie odstąpił od niej w przepisany trybie (art. 88 u.SN). Sąd Najwyższy pozostaje tym samym związany wyrażonym w niej stanowiskiem, mimo wydanego w późniejszym czasie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (zob. w tym zakresie np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22 i III CO 37/22 oraz wskazaną tam argumentację, a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2023 r., III KZ 36/23 i z dnia 18 października 2023 r., I KO 33/230).

Stanowisko, według którego kwestia sprzeczności składu orzekającego z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana do pełnienia urzędu sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., wymaga zbadania, czy wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty i art. 6 ust. 1 EKPCz, zostało utrzymane także w późniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. odpowiednio motywy uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, nr 6, poz. 22, w której tezie

stwierdzono m.in, że brak podstaw do przyjęcia, iż każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie uczestnictwa w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po dniu 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, nr 10, poz. 95).

We wniosku nie powołano argumentów, które wskazywałyby, że w związku z okolicznościami towarzyszącymi powołaniu do pełnienia urzędu sędziego zasiadającego w jednoosobowym składzie Sądu wydającego zaskarżony wyrok, doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności sądu. Na znaczenie wskazania takich okoliczności wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, podnosząc, że w przypadku sędziów sądów powszechnych powołanych do pełnienia urzędu na skutek wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. do stwierdzenia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. bądź sprzeczności składu orzekającego z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. muszą – zgodnie z uchwałą składu połączonych izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. – zachodzić okoliczności, które świadczą o naruszeniu standardów niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., III USKP 1/22 i postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2021 r., I KK 28/21, z dnia 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21, z dnia 9 czerwca 2021 r., I PSK 38/21, z dnia 14 lipca 2022 r., I CSK 1346/22, z dnia 25 stycznia 2023 r., I PSK 22/22 i z dnia 28 czerwca 2023 r., I PSK 47/22)

Mimo niekwestionowanej wagi i systemowej natury problemu, nie można było tym samym uznać, aby pozwana wykazała twierdzoną przyczynę kasacyjną. Ubocznie należało zauważyć, że mimo prawidłowego zawiadomienia o składzie Sądu Okręgowego (k. 208) pozwana nie podnosiła wobec niego zastrzeżeń przed wydaniem orzeczenia w przedmiocie apelacji (por. w tym kontekście np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2024 r., I USK 24/24).

Odnosząc się do pozostałej części wniosku, należało przypomnieć, że powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398 § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Powołane w skardze wątpliwości nie czyniły zadość tym wymaganiom; z lakonicznych w tej materii wywodów wniosku nie wynikało w szczególności, dlaczego ich rozstrzygnięcie nie jest możliwe przy wykorzystaniu dotychczasowego dorobku orzecznictwa i nauki prawa, jak również, jakie alternatywne kierunki interpretacyjne stanowić miałyby podłoże rozpatrywanego zagadnienia.

Bez względu na to, dostrzec trzeba, że w zakresie, w jakim przedmiotem przytoczonych wątpliwości uczyniono wykładnię art. 231 k.p.c. w aspekcie dopuszczalności odwoływania się przez sąd przy dokonywaniu ustaleń faktycznych do domniemania faktycznego, z wniosku nie wynikało, jakie znaczenie mogłoby mieć rozstrzygnięcie tej wątpliwości dla wyniku postępowania kasacyjnego, zważywszy, że – zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa – prawidłowość zastosowania art. 231 k.p.c. w konkretnej sprawie nie podlega kontroli kasacyjnej (*arg. ex art. 398³ § 3 k.p.c.* – por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17 i z dnia 23 czerwca 2020 r., V CSK 506/18).

Z wniosku nie wynikało również, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona. Strony nie zawarły umowy na piśmie, toteż spór skupiał się w znacznej mierze na ustaleniu – na podstawie prowadzonych dowodów – treści ich praw i obowiązków. Skoro jednak w podstawach skargi nie zarzucono błędnej wykładni oświadczeń woli (art. 65 k.c.), ustalenia te stanowiły w postępowaniu kasacyjnym tylko *quaestiones facti*, a zatem ich prawidłowość lokowała się poza

granicami kontroli kasacyjnej (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W judykaturze wielokrotnie podkreślano, że postępowanie kasacyjne nie stanowi kolejnej odsłony sporu w zakresie prawidłowości oceny dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleń faktycznych. Tymczasem pozwana, wytykając Sądowi Okręgowemu zwolnienie powodów z obowiązku wykazania zasadności roszczenia, mające rażąco naruszać art. 6 w związku z art. 642 i 643 k.c., zmierzała w istocie do podważenia zasadności oceny dowodów i ustaleń dokonanych na tej podstawie przez Sądy *meriti* w aspekcie zrealizowania przez powodów zamówienia i jego ewentualnych wad, co zmierzało do narzucenia Sądowi Najwyższemu roli sądu faktu, sprzecznej z jego procesową i ustrojową funkcją.

Na marginesie należało podnieść, że powołane we wniosku art. 642 i 643 k.c. odnoszą się do umowy o dzieło, podczas gdy Sąd Okręgowy zakwalifikował umowę zawartą przez strony jako dostawę, regulowaną w art. 605 i n. k.c. W skardze nie zarzucono naruszenia tego przepisu. Ponadto, ciężar dowodu w zakresie faktów świadczących o wadach przedmiotu dostawy, uprawniających do odstąpienia od umowy (art. 560 § 1 w związku z art. 612 k.c.), spoczywa na odbiorcy; tak samo zresztą rzecz przedstawia się w przypadku wad dzieła (art. 560 w związku z art. 638 k.c.). Sąd Okręgowy wskazał natomiast, w ślad za Sądem Rejonowym, że *in casu* udowodnienie wady wymagałoby przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, podczas gdy pozwana nie składała wniosku o przeprowadzenie takiego dowodu.

W tym stanie rzeczy treść wniosku – w zestawieniu z motywami zaskarżonego wyroku – nie przekonywała o tym, iżby skarga kasacyjna była zasadna, a tym bardziej, by była ona uzasadniona w stopniu oczywistym i widocznym *prima vista*, czego wymaga przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, przypominając zarazem, że Sąd Najwyższy bada na tym etapie wyłącznie wnioski

o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie, nie wnikając w uzasadnienie podstaw skargi.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[r.g.]